

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра перекладу та філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Першого рівня вищої освіти
Освітньо-кваліфікаційна програма за спеціальністю 035
«Філологія (англійська мова-переклад)»

Розробник: д.і.н., доц. Гуменюк Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри перекладу та філології від
31 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
Місягіна І. М., доцент,
кандидат філологічних наук.

ВСТУП

Мета – дати майбутнім фахівцям систематизоване уявлення про теоретичне і практичне підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень, ознайомити студентів із методологією і методами дослідження, інформаційним забезпеченням науково-дослідної роботи, основними вимогами щодо оформлення наукових результатів, ввести елементи наукової творчості у професійно орієнтовані дисципліни, сформувати наукову культуру студентів.

Завдання – навчити майбутніх мовознавців обґрунтовувати актуальність обраної теми дослідження, обирати оптимальні шляхи досягнення мети і розв’язання поставлених у роботі завдань, визначати об’єкт і предмет дослідження, аналізувати науково-методичну літературу, літературно і технічно оформлювати наукові результати, визначати їх практичну значущість і наукову новизну.

Студент повинен знати:

- теорію наукових досліджень, зокрема критерії науковості знань, види наукових досліджень;

- організаційну структуру науки;

- особливості організації науково-дослідницької діяльності студентів;

- структуру і логіку наукового дослідження;

- загальну методологію наукової творчості;

- методи пошуку і обробки наукової інформації;

- загальні вимоги щодо підготовки, оформлення і захисту (дипломних) робіт;

- форми наукової комунікації.

вміти:

- формувати власний науковий світогляд;

- критично мислити та аналізувати зміст наукових досліджень;

- організувати науково-дослідницьку діяльність;

- перевести наукові знання у площину практичного використання.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як вступ до мовознавства, філософія.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки» Спеціальність 035 «Філологія (англійська мова-переклад)» Перший рівень вищої освіти (бакалавр)	Нормативна	
Кількість модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин 90		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.; самостійної роботи – 3		Лекції	
		18 год.	6 год.
		Семінарські	
		18 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		24 год.	82
		Вид контролю: екзамен –7-й сем.	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2,5

для заочної форми навчання – 1/8

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Лекції із застосуванням мультимедійного проектора, робота в Інтернеті, складання схем, таблиць.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення

проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу. Презентації-виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 3) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

Предмет і завдання курсу. Наукові дослідження як вид творчої діяльності. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Основи наукознавства. Предмет, завдання і структура наукознавства. Критерії науковості знань. Основні поняття науки: наукова ідея, гіпотеза, наукова теорія, поняття, термін. Класифікація наук. Результати наукових досліджень.

Тема 2. Організаційна структура науки. Науково-дослідницька діяльність студентів

Система науково-дослідницьких закладів України. Академічна, галузева наука та наука вищих навчальних закладів. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів. Нормативно-правова база. Вища атестаційна комісія України як провідна державна структура, що здійснює атестацію наукових кадрів. Аспірантура. Докторантура. Здобувачі наукового ступеня. Наукова школа як головна неформальна структура науки. Її ідентифікація.

Організація і форми науково-дослідної роботи студентів; навчально-наукові семінари, НДР під час проходження виробничої практики, участь у наукових гуртках, конференціях студентського наукового товариства, конкурсах на кращу студентську роботу.

Тема 3. Основні етапи проведення наукових досліджень

Загальна схема наукового дослідження. Вибір теми наукової роботи. Актуальність. Формулювання мети і завдання. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Методи дослідження. Галузі застосування результатів. Вивчення науково-теоретичної літератури. Хронологічне і проблемно-тематичне обмеження рамок дослідження. Визначення кола проблем, що підлягають розв'язанню, їх систематизація. Завершення наукових студій, формулювання висновків, вибір жанрової форми та складання плану-проспекту наукової праці.

Тема 4. Методологія та методи наукового дослідження

Загальні проблеми методології наукового дослідження. Розмежування методології та методів дослідження. Фундаментальні (філософські), загальнонаукові, конкретнонаукові методологічні принципи. Історичний підхід (історико-генетичний, порівняльно-історичний, історико-типологічний методи). Термінологічний підхід (методи термінологічного аналізу і операціоналізації понять). Системний підхід (структурно-функціональний, системно-діяльнісний, системно-генетичний аналізи). Інформаційний підхід (метод соціальної інформаціології). Культурологічний, соціокультурний, аксіологічний підходи.

Тема 5. Методи лінгвістичних досліджень

Два рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх основні методи. Аналіз документальної інформації. Трансформаційний аналіз. Лінгвостилістична абстракція. Метод мовностилістичної абстракції. Пояснювальний опис. Формалізація лінгвістичних описів. Верифікація, доказ і аргументація в лінгвістиці.

Змістовний модуль 2. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи

Тема 6. Пошук, накопичення і обробка наукової інформації

Первинна і вторинна інформація. Методи доказу достовірності: аналітичні, експериментальні, підтвердження практикою. Типологія письмових, образотворчих, архівних та інших джерел, методика їх пошуку та опрацювання. Інтернет-ресурси, специфіка їх використання. Наукові бібліотеки, їх організація і документальні ресурси. Бібліографічні видання. Архівні джерела дослідження. Бази даних сучасних інформаційних мереж. Принципи роботи з науковою літературою. Форми запису опрацьованого матеріалу (анотація, план, тези, конспект, цитування). Записи в зошитах, на окремих аркушах і на картках: особливості й переваги. Систематизація наукової літератури. Ведення досьє, організація картотек. Вирізки з періодики та ксерокопії, техніка їх зберігання і використання. Ведення робочого щоденника наукового дослідження. Фіксування робочих гіпотез, уточнення предмету дослідження, напрямків збирання матеріалів із урахуванням наявної інформації. Деталізація попереднього плану дослідження.

Тема 7. Підготовка, оформлення і захист (дипломних) робіт

Специфіка курсової (дипломної) роботи. Методичні прийоми викладу наукових матеріалів: послідовний, цілісний, вибіркового. Визначення загального обсягу роботи. Логічна послідовність викладу матеріалу. Літературне й технічне оформлення результатів дослідження. Мова і стиль наукової праці. Загальні вимоги до технічного оформлення. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання. Посилання. Додатки. Підготовка до захисту та захист курсової (дипломної) роботи. Керівництво курсовою (дипломною) роботою, її рецензування. Особливості магістерського кваліфікаційного дослідження.

Тема 8. Наукова комунікація. Робота над публікаціями, рефератами і доповідями

Місце наукових комунікацій у сучасних масово-інформаційних процесах. Популяризація результатів наукових досліджень. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Спеціалізована комунікація через Інтернет. Наукові семінари, конференції, конгреси: форми

участі й обміну результатами наукових досліджень. Зв'язки науковців із громадськістю.

Функції та різновиди наукових публікацій. Підготовка тез доповіді: рекомендований обсяг, структура. Форми усного оприлюднення наукових результатів: доповідь і повідомлення. Структура тексту доповіді. Методика написання доповіді. Повідомлення. Вимоги до усного виступу. Реферат як наукова робота. Різновиди рефератів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності										
ТЕМА 1. Наука як сфера людської діяльності	8	2		2	2					10
ТЕМА 2. Організаційна структура науки. Науково-дослідницька діяльність студентів	10	2		2	2		2			10
ТЕМА 3. Основні етапи проведення наукових досліджень	12	2		2	4					10
ТЕМА 4. Методологія та методи наукового дослідження	12	2		2	2				2	10
ТЕМА 5. Методи лінгвістичних досліджень	12	2		2	4					10
Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи										
ТЕМА 6. Пошук, накопичення і обробка наукової	12	2		2	2	2	2			10

інформації									
ТЕМА 7. Підготовка, оформлення і захист курсових (дипломних) робіт	12	4		4	4		2		12
ТЕМА 8 Наукова комунікація. Робота над публікаціями, рефератами і доповідями	12	2		2	4				10
Усього годин	90	18		18	24		6	2	82

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Белєхова Л.І. Глосарій з когнітивної поетики.–Херсон: Айлант, 2004. – 124 с.
3. Белєхова Л.І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: Лінгвокогнітивний аспект. – Херсон: Атлант, 2002. – 368 с.
4. Бессонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивно-гендерні аспекти. – Донецьк: Вид-во Донецьк. нац. у-ту, 2002. – 362 с.
5. Богдан С. К. Методи й методика лінгвостилістичних досліджень : методичні рекомендації для студентів-філологів / С. К. Богдан. – Луцьк, 2011. – 28 с.
6. Введенська Т. Стилiстичний аналіз (сучасні зарубіжні методики) / Т. Введенська // Слово і час. – 2001. – № 9. – С. 61–66.
7. Гальченко С. І. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник / С. І. Гальченко, О. З. Силка . – Черкаси : АММО, 2015. – 93с.
8. Геєць В. «Інноваційна Україна – 2020»: основні положення національної доповіді. Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 травня 2015 року // Вісник НАН України. – 2015. – № 7. – С. 18–22.
9. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХПІ», 2009. – 142 с.

10. Дудик П. С. Методологія, методи й методика стилістики / П. С. Дудик // Стилiстика української мови : навч. посiбник. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – С. 43–46.
11. Єрмоленко С. Я. Методи стилістичних досліджень / С. Я. Єрмоленко // Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст. : система понять і бібліографічні джерела / за ред. д-ра філол. наук, проф. С. Я. Єрмоленко. – К. : Грамота, 2007. – С. 13–17.
12. Загнітко А. Методи, методики дослідження сучасного синтаксису / Анатолій Загнітко // Науковий вісник Чернівецького національного університету : зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2009. – Вип. 475–477 : слов’янська філологія. – С. 207–213.
13. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
14. Карпенко Ю. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.: Академвидав, 2006. – 334 с.
15. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посiбник. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Видавничий дiм „Професiонал”, 2004. – 208 с.
16. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень : навчальний посiбник / [за ред. А. Є. Конверського]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
17. Копаєва Є.В. Основи наукових досліджень : навчальний посiбник / Копаєва Є. В. – Дніпропетровськ: ДПК ДНУ. – 2010. – 112 с.
18. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: Академія, 1999. – 288 с.
19. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посiбник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
20. Левицький В.В. Типи вибірок і типи шкал у лінгвістичних дослідженнях / В.В. Левицький // Науковий вісник Чернів. ун-ту. – Чернівці, 2004. – Вип. 206–207 : Германська філологія. – С. 43–54.
21. Мартинюк А.П. Перспективи дискурсивного напряму дослідження концептів / А.П. Мартинюк // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009 (б). – № 837. – С. 14–18.
22. Мацько Л. І. Методологія і методи стилістики / Л. І. Мацько // Стилiстика української мови : підручник / О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; за ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – С. 11–20.
23. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
24. Селіванова О. Лінгвометодологія – наукова парадигма – епістема / Олена Селіванова // Науковий вісник Чернівецького національного університету : зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Чернівецький

- національний університет, 2009. – Вип. 475–477 : слов'янська філологія. – С. 200–206.
25. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под. ред. М. Н. Кожиной ; члены редколлегии : Е. А. Баженова, М. П. Котюрова, А. П. Сковородников. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Флинта : Наука, 2006. – 696 с.
 26. Сучасна українська мова : Стилїстика / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1973. – С. 30–39.
 27. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
 28. Шевченко І.С., Морозова О.І. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. – Харків: Константа, 2005. – С. 21-28.
 29. Шейко В.М. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
 30. Шейко В.М., Організація та методика науково-дослідницької діяльності [Підручник – 6-є видання, перероблене і доповнене] / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.
 31. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : Енциклопедичний словник / І. Б. Штерн. – К. : АртЕк, 1998. – 336 с.

Ресурси мережі Інтернет

Дистрибутивний аналіз. Методика безпосередніх складників. Трансформаційний аналіз - методи лінгвістичних досліджень [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.bestreferat.ru/referat-163373.html2>.

Загорійчук А., Орловська О. Методи лінгвістичних досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/zagoriychuk-a-kpn-orlovska-ov-metodi-lingvistichnihdoslidzhen>

Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник – 2-ге видання / М. П. Кочерган. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 368 с.

Методи лінгвістичних досліджень [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://knowledge.allbest.ru/languages/2c0a65625b3ac68a5c53b88521216c27_0.html

Кравченко Н.К. Методи лінгвістичних досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://discourse.com.ua/lekcii/metodilingvistichnih-doslidzhen/>

Нові вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел [Електронний ресурс] // Український пульмонологічний журнал. – 2008. - №2. – С.72. – Режим доступу до журн.: <http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/08/pdf08-2/72.pdf> (16.05.09).

Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

Проект «КОНЦЕПЦІЯ розвитку наукової сфери України» Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України: <http://www.nas.gov.ua/knk/pages/koncepc/koncepcm.html>

Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України № 848-19 від 26.11.2015р. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. від № 2623-III (зі змінами) [Електронний ресурс]. – 32 Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2623-14>.